

ШЫН

ВНИ(б) ТЫВА ОБКОМУНУ, КЫЗЫЛ ХООНАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАН АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1925 жылда үндөстүрүлгөн.

1951
ОКТАБЬР
25
ЧЕТВЕРГ
№ 210 (2384)
ӨРТЭЭ 0 КӨП

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

Коммунизмни улуг тудугларында (1 арын).
Улуг Октябрийн 34 чыл оюнга алдар кылдыр (1 арын).
Волга-Дон тудугларынын күш-ажылчы көдүрлүшкүнү (1 арын).
ПАРТИЯЖИ АМЫДЫРАЛ:

И. Аржаалай.—Партия чырыдышкынында өөредилгенин баштайгы хүнеринде (2 арын).
Францияны Чазанга Совет Чактыкы нотазы (2 арын).
Редакцияга чагаалар (2 арын).

М. Фатеева.—Улуг талантылыг шүлкүчү (3 арын).
Айыыл чок чоруктуң Чөвүделинде (4 арын).
Корейда болуушкуннар (4 арын).
Египетте байдаллар (4 арын).

Партия чырыдышкынын хүн-бүрү удуртур

Коммунистерни, удурткучу каадырларны, совет интеллигенцияны хей санын армиязын идея-политика талазы-биле кижизидери болза, Ленин — Сталинның партиязынын үргүлчү мога-шылаг чок сагыш салышкынын чүдү болуп келген. Коммунистерни болгаш партия кежигүнү эвес интеллигенциянын марксисч-ленинчи теорияны чедишкенин шингээди алырынга партия бүгү аргаларны тургускан. Ленинни болгаш Сталинның чогаалдарын хей тиражыг кылдыр үндүргөн, партия кабинеттеринин болгаш библиотекаларнын хей саныг четкилерин, пропаганда болгаш консультант каадырларны тургусканы, парлаганын калбак четкизин организастааны — бо бүгү коммунистерни болгаш партия кежигүнү эвес активтерини политиктиг кижизидилгенине таарымчалыг байдалды берип турар.

рыдышкынынын удуртулганы эки чорутпаанын түнелинде, эрткен чылдын чазыгларын катап таарын болдуруп турар. Ол районнарга политшколаларны болгаш бөлгүмнерни тургузары озалдап чорутунган. Оон түнелинде ол районнарга өөредилге чылы организастаа чок эгелзэн. Кызыл хоорайга, Танды, Бай-Тайга, Барын-Хемчик районнарынга эге кичээлдер үстүп тургулаанынын барымчалары бар.

Партия чырыдышкынынын четкилеринин ажылында кол четпес чүве болза, чамдык политшколаларда, бөлгүмнерде болгаш партиянын кежээки школаларында хей-хей лекциялар, консультациялар идея-теория талазы-биле чазы денелге эртип турар. Оларны тургулаанда коммунизм тудушкуну дээш совет улустун чорудуп турар демиселдеринин практикасы-биле харылаа чок эртирип турар. Ол ышкыш база бир улуг четпестерин бирээни болза, марксизм-ленинизмни теориязын боттары өөренип турар коммунистерин өөредилгенинге удуртулга кошкак болуп турар. Хыналда чок болгаш боттуг дуза чок чоруктун түнелинде, марксизм-ленинизмни чогаалдарын боттары өөренип турар дык хей коммунистер болгаш интеллигентилер четпес өөренип турарлар.

Каадырларын марксисч-ленинчи өөредилгенин херээн эки шынардыг тургузарынын айтырыгы пропаганда каадырлардан дык хамааржыр. Ындыг турбуза, чамдык партия организасталарынын талазында пропаганда дугайында боттуг сагыш салышкыны амдыгаа чедир чок болуп турар. Пропангандистерин семинарны ында хава эрттиргилээр, ол семинарлар бодунун сорулганын чамдык чедип албай суг баргылаар чоруктар бар.

ВКП(б) обкомунуң пленуму каадырларын марксисч-ленинчи билгилерин бедиеринин херээн кижидерин хандырар элзэн хемчеглерин айтыган. Обкомуну пленуму бүгү партия организасталарында партия чырыдышкынын удуртулганында четпестери узуткаарын негезен. Пропангандист каадырларын теориялыг денелин бедиеринин айтырыгыне пленум улуг кичээнгейни салган. Пропангандистерин семинарларын Кызыл хоорайга, районнар төптөрине айда 2 катап, колхозтарда политшколаларга болгаш бөлгүмнерге айда 1 катап эртирип турарын шийттирлзэн. Оон ангыда ВКП(б) обкомунуң чанынга көдээде пропангандистерин болгаш районнарын кежээки партия школаларынын башкыларынын 5 хонук семинарны 2 катап чорударын шийттирлзэн.

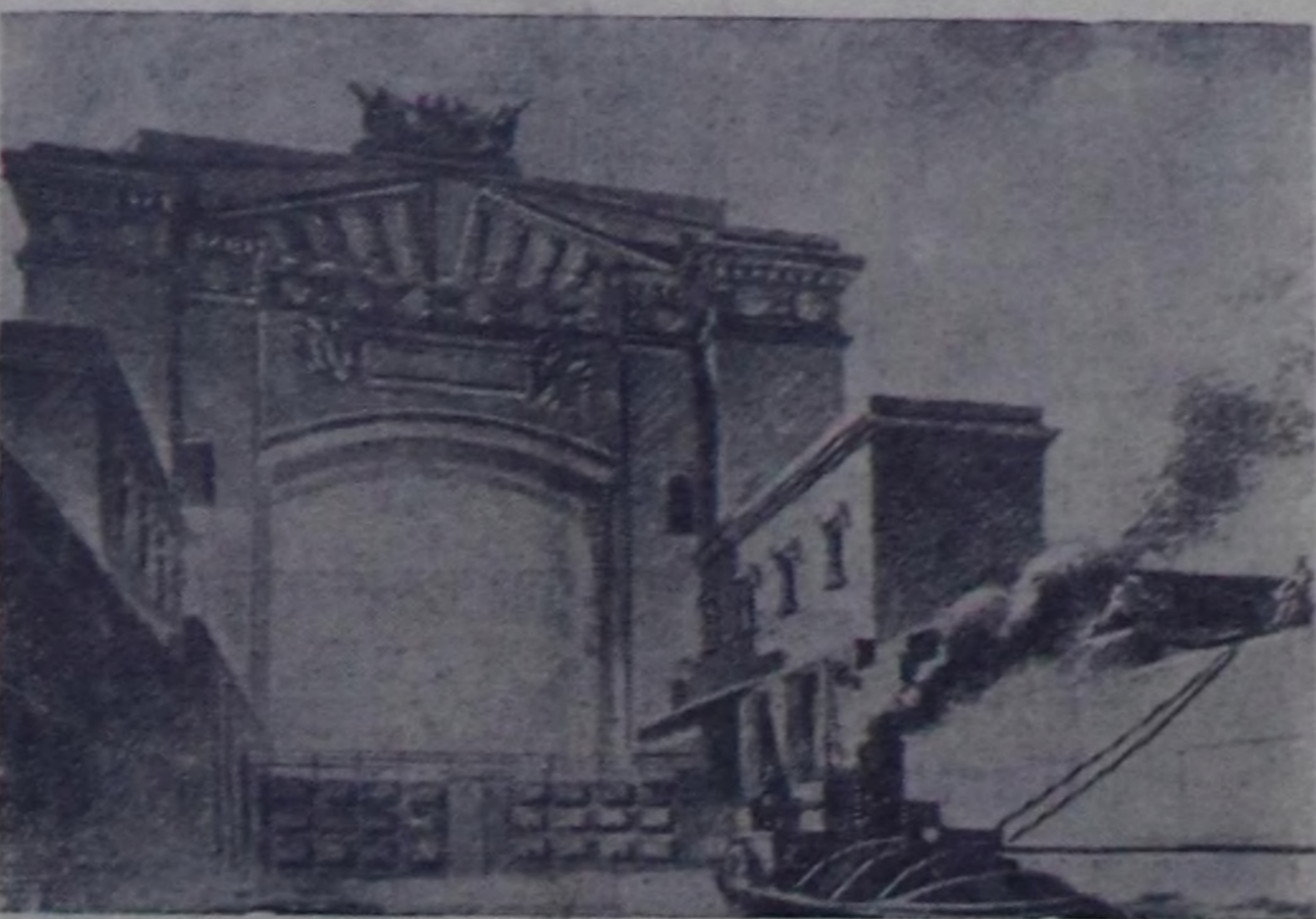
Пленум партия комитеттеринде партия чырыдышкынын ажылында хыналданы күштелдерин негезен. Марксисч-ленинчи өөредилгенин айтырыгы ВКП(б) райкомнары, хооркочу бюраларына, пленумнарынга, база партия хуралдарына үргүлчү чугаалажып, четпестери чогуру өй-шаанда илердир, политшколаларын, бөлгүмнерин болгаш эки пропангандистерин ажылынын арга-дуржулгаларын калбартып непередир.

Партия кабинеттеринин ажылын шийттирлг экижилди, оларын пропангандистер-биле теориялыг болгаш методиктиг ажылын төвү кылдыр хуулдуруп ужурулг. Партия кабинеттерге пропангандистерин, консультантларын илеткелчилерин чөвүлел хуралдарын үргүлчү чорудар. Боттары өөренип турар коммунистерге илеткелдерин болгаш лекцияларны доктаамал болдуруп чорудар херек.

Пленумун шийттирпни областык партия организасталарынын хуралдарына калбаа-биле чугаалажып көргөн турар ужурулг.

Партия райкомнары, хооркочу, областык партия чырыдышкынын системазынга өөредилге чылы чедишкенин эртериче коммунистерни мобилизастаавышаан, партия чырыдышкынын доктаамал удуртурун экижидер хүлээлгелиг.

Коммунизмни улуг тудугларында

Цимлянсканын суг бедиринде шлюзтуң кирер экинин архитектурлуг төлөвилеги. „Советский Союз“ деп журналдан.

СЭТА-тын пресскешисези.

Хүндүлүг чагылар хуусаа бетинде

ОДЕССА. Октябрийн 17-де «Россия» деп дизельэлектрорход чэрби беш кубометр ишкирлиг 36 резервуарлар хүлээп алган. Ол резервуарларны Кол Туркмен канал тудурун экскаваторлар станцияларынга чорудуп бээр-биле котёл-дузаа заводтун коллективни хуусаадан ийи недель эрте белеткзэн. Руберюд кылдыр заводтун кол-

лективни Кахов ГЭС-тин тудугжуларынын ноябрь чагыны күүседип берипкен. Днепрде улуг тудугте 50 муң метр руберюдти чоруткан.

Цимлянскый суг бедиринде Кахов ГЭС-тин тудугжуларынын чагыны канат кылдыр заводтун коллективни хуусаадан 8 хүн эрге күүсеткен.

(СЭТА).

Куйбышевтин суг бедиринин тудуунда

СТАВРОПОЛЬ. Волганын судно чоругу системазы чылар районда ажылдарын фронтугу калбарып турар. Адакы шлюзтун моондаан амга чедир-ле курга арга-биле экскаваторлар, бульдозерлер болгаш скреперлер дузазы-биле денел турган. Ам ол механизмдерге довурак үндүр сораа снарядтар база катышар. Олар болза, суг механизациянын методу-биле ажылдарлар. Ам ында ийи земнардаттар ажылдап турарлар. Оларнын бирээзинин-не бөдүрүкчү күжү шакта 100 кубометр

довурак болуп турар. Оларнын бирээзи моондакты кылып турар, ол үеде өскези суг сордуруп, оон соонда онгардан довуракты үндүрүп эгелээр. База ийи шак-ла ындыг агрегаттарнын монтаж кылдынган болгаш олар чоку хүнерде тудугче кириптерлер. А база ийи агрегаттын моондактын кылып турар. Ол аалды снарядтар болза, онгардан довуракты жуулгаш, ону моондакка апарып төп турарлар. Ол моондак, онгарны чаксы үер суундан камгаалаар.

(СЭТА).

И. В. Сталинның скульптурлуг чуруу

ЛЕНИНГРАД. Октябрийн 11-де № 2 «Пролетарская победа» деп иди-хеп фабриказынын деакскеринге И. В. Сталинның скульптурлуг чурууну байырлыг ажыдыш-

кыны болган.

Скульптура бронзадан кутунган болгаш мрамор-биле кылган дөжекте салдынган.

(СЭТА).

Волга-Дон тудугжуларынын күш-ажылчы көдүрлүшкүнү

Волга-Доннуң пароход чоругу каланынын уунда үжен километр хемчээлди улуг участкакта Береславский тудуг районунуң коллективни туруп турар. Тудугжуларынын коллективни планда көрдүнгөн канал уунун бүгү чер казар ажылынын 23 хуузу болгаш бетоннаашкын ажылынын 12 хуузу күүседир ужурулг. Каналдын уунда тургузул турар үш суг шыгжавырынын 2-ин тудуугун бо районда тудуп турар. Мында ийи улуг чер плотина, күчүлүг сордуруп станция болгаш суг техникниң өске-даа ажылдары тургустунуп турар.

Участоктун коллективни каазаар-даа аажок сорул кирген улуг көдүрлүшкүнүг ажылдап турар. Бистин району тудугу доозарынга эрежок чугула 11,5 миллион кубометр чер казар ажылдан 8 аажы миллион кубометри, бетоннаашкын талазы-биле ажылды 50 аажы хуузу база күүсетинген. Каналдын эринин тырып таптаар ажил кончуг дүпкөн темпиги чоруп турар.

Бир чамдык участоктарда тудугун ажылы доостур четкен. Эптеки кижилер суг техникниң дериг-херекселдерин тургузууп эгелзэн. Авария болдурбазынын тудушкуну чүмү-биле доозулган. Ийи плотиналарда чер казар ажил кидин-не түлүк чоруп турар. Николай Рясия болгаш Иван Крутий оларын удурткан экскаватор бригадалары хүн-бүрүде беш болгаш оон-даа хей муң кубометр довуракты плотинаже уруп турарлар.

Волга-Доннуң тудугжуларынын аразында социалистик чарыштын бири чери-каш айларын дургузунда бистин тудуг коллективиниң эжелеп турар. Эптеп тургузар ажылдын планы август айда 129 хуудан ажыр күүсетинген.

Петр Григорьевич Игнатенко каналдын уунуна эн-не баштай кээп ажылдап эгелзэн. Кыска хуусаанын дургузунда Игнатенко эн нарын ма-

шиналар бульдозерлерни, скреперлерни шингээдип ап, анаа трактористен мергежилди механик болу берген. Петр Григорьевичин сагыш-салышкынын ачызында чер казар машиналар үргүлчү-ле доктаамал эки ажылдап турар. Ол чорук август айнын 15 хонунун дургузунда ийи ооналгазын күүседирин — 153, муң кубометр довуракты казып үндүрерин болгаш плотинанын дамбазынча ол довурактын 100.000 кубометрин уларын хандырган.

Механизаторлар машиналарын бекдик бөдүрүкчүлүг дээш, оон үрүеде ажылгатынары дээш чаржып турар. Чижээ, скреперисч аныяк Плотинкотунуң машиназы оон эки ажаап турарынын ачызында муңмуң шактарда септелгеге кирбей үргүлчү ажылдаан болгаш техника талазы-биле ам-даа эки болуп турар. Плотинков хүн-бүрү-ле ийи норманы күүседип турар.

Бульдозерисч аныяк Николай Кирсанов оон-даа бекдик бөдүрүкчүлүг чорукту чедип алган. Оон план күүселдези чамдык ээлчеглерде 300 кубометр довуракты казып турар ийикле, азы ийи чаргык норма күүсетинип турар.

Бистин тудуг районунун бир участкан чоокта чаа Горькийниң инженер-тудуг институтунуң суг техникниң факультетин дооскан аныяк инженер Любовь Занина удуртуп турар. Ол биске энир чылын күзүн чедип келген. Тускай эртемниң аныяк инженерини канал эринин тырып таптаар участкату удуртуру-биле чоруткан. Любовь Занина кызымакайы-биле ажылдап кирипкен. Ол тырып таптып турар кижилерини шына таарыштырып тургускан. Удатпаанда-ла оон участкату мурнакчы болу берген. Июньда канал эрининин 11.600 дөрбелчин метр чери тырып таптынган, а июльда — 22.100 дөрбелчин метр чер кылдынган. Август айда улуг чедишкын чед-

Улуг Октябрийн 34 чыл оюнга алдар кылдыр

Октябрь мурнунуң өөлчөөнде

(СЭТА-ның корреспондентизинден)

Улуг Октябрийн 34 чыл оюнга алдар болдурган стахановчу ээлчегнин хүнеринде чурттуң үлдүрүлгү бөдүрүлгелеринин коллективтери чаа-чаа күш-ажылчы чедишкенин дугайын үргүлчү рапорттап турарлар.

Челябинскинин металлургия заводунун домна цехинин коллективни агрегаттар болгаш механизмдеринин эки ажылгалы дээш демисежилп турар. Ажылчылар бүгү дерилгелерин социалистик камналда алган. Планныг баш удур септелгелерин графиги тургустунган, механизмдер септээринин белдирленчек методу ажылгалче кирипкен. Септелгеге чарыгдаларны кызыргандан четтин коллективни ай дургузунда 42 муң аажы рубль камнап алган.

Ленинградтын телефон заводунун коллективни «Сталинградгидрострой» чагынын күүселдезин доозукан. Оптика сигнализациянын беш коммуторларын адрес өзугаар чоруткан.

Үндүрүп турар машиналарын ажылынын септелге чок хуусаазын узадыр дээш чарыш Харьковтун Орджоникиде аттыг трактор заводунда чоруп турар. Бышкы билзектерин хромнаарынын чаа аргазын ажылгаан чорук бышкыларнын үрелбес чорун 8 катап улгаттырган. Конструкторлар технологтар-биле кады бронза втулкаларын кан втулкалар-биле солаан, шөйбек подшипниктер

орнунга борбак подшипниктерин ажылгааннар. Язы-бүрү кезектерин ажылдаар хуусаазын улгаттырганы болза, куравакы кезектерин хергелдин кызырар болгаш септелге ажылдарына үнер чарыгдаларны эвээжедир.

Одессанын котёл-дузаа заводунда бүгү ажылчылар нормаларын аажыр күүседип турарлар. Бешки станокчу бүрүзү келир чылдын планында ажылдап турар. Күш-ажылдын планыг бөдүрүкчү чоруу 11 хууга бедитинген. Материалдарны камныг чарыгдаларын ачызында пландан дашкаар орулгалардан 402 муң рубль алдынган.

«Южараллес» трестинин 85 тоочно-комплекс бригадалары чагымы ай дургузунда 100 муң аажы кубометр ыяшты белеткзэн. Чагымы ажылчынын бөдүрүкчү ажылы хүнде ортумаа-биле 2,8 кубометр ыяш болган. Норма хүнде 2,2 кубометр ыяш болуп. Пландан дашкаар элзээ каш эшелон ыяшты чөдүрүп чоруткан.

Устьем (Кому АССР) ыяш ажылганынын Лопынский болгаш Немский участкаларынын коллективтери октябрь ооналгазын доозукан. Мастер Напалкованың бригадасы бири черде турар. Хүн ооналгазы 60 кубометр турда, ол бригада 100—120 кубометр ыяшты белеткеп турар.

Дагжыларнын белээ

Тыва алдын трестинин бөдүрүлгелери октябрь айнын бөдүрүлгө планын хуусаа бетинде күүседип, Октябрь байырларына күш-ажылчы бекдик түнелдер-биле ужуражыр дээш, октябрь мурнунуң стахановчу тайбын ээлчээнге киргеш, бекдик көдүрүшкүнүн темпизи-биле ажылдап киргештүр.

Социалистик чарышты хүлээлгелеринин күүселдезин херек кырынга шыны организастап чорутканын түнелинде, Копту болгаш Нарын алдын уургайларынын дагжылары октябрийн бөдүрүлгө планын айнын баштайгы чартында бүрүн күүсеткен. Айнын бөдүрүлгө планын чартык айда күүсеткен мурнакчы бөдүрүлгелеринин директорлары эштер Перехватов болгаш Сретенко олар күш-ажылчы тилелгелерин дугайын бөдүрүлгө хуралдарына чугаалашкаш, ноябрийн бөдүрүлгө пла-

нын база баш бурунгаар күүседиринин дугайында сорулгаларны коллективтинин мурнуга салганнар.

Копту алдын уургайынын дагжыларын бөдүрүлгө хуралынга коллективтин стахановчуларын болгаш шалыпчыларын илеретпишаан, областын Хүндүлел самбырагына кирерин-биле ыяш планын шагда-ла күүсеткен стахановчу дагжылар — Воробьев, Павлушкина, Соколова, Зверкова, Долгая-оол, Кокорина, Гончарова оларны бир үй-биле бадылааннар.

Эш А. Емельянов удуртуп турар «Проездной» участок чылдын бөдүрүлгө планын хуусаа бетинде күүсеткен.

Дагжылар ам Октябрь байырларына ам-даа чаа-чаа күш-ажылчы тилелгелер-биле ужуражыр дээш кызымакай ажылдап турарлар.

А. ЛЕПЕШКИН.

Ажылчы чоннарын депутаттарынын Тыва область Советинин IV сессиязынын ажытынарын дугайында

Ажылчы чоннарын депутаттарынын Тыва область Советинин IV сессиязы 1951 чылдын октябрь 25-те көжээкинин 5 шакта Сталин аттыг

культура бажынынын бие залынга ажытынарын область Советинин депутаттарына дынатты.

ОБЛКУУСКОМ.

СОВЕТ ТУРГУЗУТ

Район Советинин сессиясы

САРЫГ-БУЛУН (Телефон-биле). Ээрин район Советинин 5 дугаар сессиясы 6 чылдык октябрь 15-тен 16-га чедир болуп эрткен дугайында Ээрин райкүссомнун секретары эш В. Эренчинин билгин корреспондентиске медээлээн болза:

Район Советинин сессиясында 1951 чылда колхозтарда тудуг ажылынын канчаар чоруп турары болгаш оон моон сонгааргы сорулгаларынын, районга мал чеми белеткээринин талазы-биле эрткен сессиянын үндүргөн шийтпиринин күүсөлдөзүн билгаш Ээрин суму Советинин ажылынын дугайы, база организастыгы айтырып — мындагы үш чүүл айтырылганы чугаалашкан.

Бир дугаар айтырыгнын талазы-биле Ээрин райкүссомнун даргазынын оралакчысы эш О. Оолук илеткел кылган. Эш О. Оолук бодунун илеткелинге районнун күш-ажылчы колхозчулары колхозтарнын тудуг ажылдарына идепкейли-биле киришип, эвээш эвес ажылдарын кылган. Чүл дүзе, районнун бо чылын туста чогуур бажынарындан чуртталганын 42 бажынарын туткан болгаш ажылдадып кирген. База ол ышкыш бо чылын малга 19 чаа тудугларын тудар турган болза оон 17-нин доозарында чоокшулап турар. Ынчалза-даа ол чедикшиктерин артында четпестер бар.

Илеткел соонда депутаттарнын берген саналдарында илерээни болза: 1951 чылдын планына кирген районнун колхозтар тудугларын райкүссом болгаш районнун колхозтар тудуунун база көдээ ажил-агыйнын кидиштери багай удурткан. Чүл дүзе, бо чылын туста чогуур тудугларнын планын чүглө 50 ажыг хуу күүсеткен.

Тудуг ажылынын кол четпестери болза, тудугнуң шынары кончуг Сагай болуп турар. Чижээ, Ээрин сумузунда «Сталинчы орук» колхозтун колхозчулары Аракчаа, Канкий оларнын чурттап турар чаа бажынарынын шынары кончуг багай болган. «Чаа орук» болгаш «Кызыл сылдыс» колхозтарда тудуг ажылы кедергей оожум темпидиг чоруп турар, райкүссомнун даргаларындан эгелээш районнун колхозтар тудуунун, база көдээ ажил-агый кидиштеринин эргелекчилери бо үстүндө четпестерге шыдажып, оларны чылдадыр дугайында кемчеглер албаанын депутаттар шынгыы шүгүмчүлээн. Бар аргаларын бүрүн ажылап тургаш, район колхозтарнын тудуг планын чогуур өйүндө шынарлы-биле күүседир дугайында сессиядан тодаргай шийтпирин үндүргөн.

Районга мал чеми белеткээринин талазы-биле эрткен сессиянын шийтпирин район Советинин четпес күүсеткен. 1951—52 чылдарнын кыжылынга удур малга четгир санныг сизгенин чогуур үезинде белеткеш ап болурунун аргалары бар турда-ла сизген белеткээринин планын район чүглө 49 хуу күүсеткен. Оон иштинде Ээрин суму Советинин (даргазы эш Мажаа) белеткээс чогуур сизген планын 26,2 хуу, ол-ла сумуда «Кызыл сылдыс» колхоз 23,5 хуу, «Сталинчы орук» колхоз 32,7 хуу күүсеткен. Районнун хуу ажил-агыйлары малга чем белеткээринин ажылын кончуг багай чоруктач. Бо үстүндө четпестери депутаттар чиди-биле шүгүмчүлээн.

Организаствы айтырыг дугайын чугаалашкан, райкүссомнун даргазына эш А. Шаалыны сессиядан чангыс үн-биле сонгаан.

Илерээн четпестерин узуткаар

Сут-Хөл районнун Алдан-Маадыр суму Советинин чоокта чаа болган 5 дугаар сессиясына суму Советинин ниити ажылынын чоруп турарынын дугайында суму Советинин даргазы Тас-оол илеткел кылган.

Советке хамаарып турар улгалар катыштырган Калинин аттыг колхоз күрүнеге дужаар эъттин болгаш дүктүн планнарын июнь айда ажыр күүсеткен. Күрүнеге тараа дужаар планын сентябрын 20-де күүсеткен.

Сумунун школазы өөредилге чылынга эки белеткелдиг жуурашкан болгаш өөрнезе чогуур школа пазылыг уругларын бүрүн хаара туткан. Часкы, күскү ажылдар үезинде агитас-массалыг ажылдарын чорударына сумуда библиотека болгаш кызыл өг улуг ужуур-дузалыг болган. Бажык өөрейринин 6 болгаш нерише 60 кижжи өөренип, оларын иштинден 45 кижжи өөредилгезин эки түнөөдиг дооскан.

Хамааттыларнын ниити хуралдарын суму Советинин каш удаа эртирип, анаа ажил-агыйнын дыка хөй айтырылганын чугаалашкан. Чедип алган эвээш эвес чедикшиктер бар-даа болза, суму Советинин ажылында бар четпестерни депутаттар шүгүмчүлээн. Суму Советинин сессиясы июнь, 20-де күүсеткен.

Суму Советинин сессиясы июнь, 20-де күүсеткен.

Г. БАЛЧИР.

Бистин областа бирде дугаар күрүнеин чылгы ажылынын кажазын тургузуп турар. Амгы үеде Чөөн-Хемчик районда күрүнеин чылгы ажылынын кажазынын тудуглары болгаш чуртталга бажынарынын тудуу түлүктөп турар.

Чурукта: Чөөн-Хемчик районда күрүнеин чылгы ажылынын кажазынын ажилчы суурунун тудуу. Чуруу А. Ермолаевтин.

Мал өстүрер планын күүсеткен

Колхозтарнын болгаш совхозтарнын ниитилештирген малдарынын баш санын өстүрер дугайында Совет чазактын үндүргени үш чыл планын ажил-херек кырынга боттандырынга Тес-Хем районнун улгалар катыштырган Калинин аттыг колхозун малчынары улуг чедикшиктерини чедип ап турарлар.

Мал фермалары 1951 чылда колхозтун мал бажы өстүреринин планын долдур болгаш ажыр күүседип, улуг Сталинга чоруктач областын ажилчы чоннарынын чагаазына боттарынын аттарын салып тура алган хүлээлгелерин амдырал кырынга чедикшиктерин боттандырып, сөзүн ээлеп шыдааннар.

Колхозтун чылгы мал өстүреринин планы 112 хуу, инек мал өстүреринин планы 102 хуу, төө мал өстүреринин планы 100 хуу күүсеткен болгаш хөй, ышкы малдарын өстүреринин планы база-ла күүсеткен. Колхозтун мал өстүрер планын күүседип алырынга улуг ролды мал фермаларынын эргелекчилери эштер Чамзын-оол, Дүктүг-оол, Болат-оол олар күүсеткен. Фермаларнын эргелекчилери, малчынарын ортузунга партиянын, чазактын мал ажылынга хамаарышкан айтышкын шийтпирлерин таныштырып, оларнын ортузунга социалисттик чарыштын хүлээлгелерин алырын организастап, полит-массалыг ажылдарын күштелдирип чорутушкан, мал ажылын сайзыра-

дырынга зоотехниктерин, мал эмчилеринин улуг дузазын ап, ону эзугаар ажилдап келгенер. Колхозтун кадарчы малчынарындан саар инектер кадарчысы эш А. Тарбий эки ажилдап, колхозка улуг хүндүледи чаалап ап, мурнакчы болуп турар. Ол, инектерин хөй сүттү бээрин чедип алыр дээш инектерин одарлаашкынын чөп таарыштырып турар болгаш бо чылын төрөөн 37 инектерин 37 бызааларын бүрүн камгалап ап, доруктурган. Хөй кадарчылары эштер Бүлчү, Дежит-оол, Суван олар кадарган хойлары эки семиртир дээш оларны шын шилип ап, база хойну дыштаар уелерин чөп таарыштырып турарлар. Ынчангаш оларнын кадарган хойлары бо чылын эки семиртилгени алган.

Чылгы мал фермазынын малчылары белиринин кулун салырын болдурбас дээш, 9 айнын 1-ден эгелеп ажилдан хостаткаш, хостуг одарже салдырган. Колхозтун мал фермалары малдарын кодуурлаар, маагылаар чоруун болдурбас дээш кажазаларын дезинфексилеп чүп турарлар.

Малдарын агы-агы фермалары четчир санныг кадарчылар болгаш малчылар-биле хандырткан. Ал колхоз фермаларында малдын эрги кажазаларын септеп чыгылавышаан, чаа кажазаларын немей тудуп, малдын кыштагылаашкыныга белеткелди чедикшиктерин чорудуп турар. Б. КАРА-ООЛ.

Радиет кыс

Чаа-Хөл районнун Хереме сумузунда радиет эш Спаакый ол ажилына онза сонургалдыг ажилдап келген. Ол радионун техниказын боду өөренип алган, оон бодунун ажилын эки билери-биле ажилдап турар аппарата 5 чыл дургузуп калды-даа септелге чокка ажилдап келген. Ол аппаратадан дун-хүн чокка дежурыйлап, район төвү-биле харылзааны доктаамал эки тудуп турар. Радиет кыс генераторжунун бол-

гаш харылзаачынын орунга чааскаан ажилдап турар. Ол бодунун кызымакый ажилы-биле бедик алдарын эдилеп турар. Эш Спаакыйнын онаашкан ажилына ак-сеткилдиг кызымакыйн көргөш, облуксому база райкүссом 2 удаа акша-биле шаңнаан. Ам анык радиет бодунун ниити болгаш техниктиг билнин бедидерин орадлашышаан, ажилына улам эки ажилдап турар. Х. САРЫГ-ООЛ.

Республика ЧАГААЛАР

Тывылбас сурганкы

Чоокта чаа тараа ажаап алышыкынын чугула кампаниязынын үезинде Сут-Хөл районнун саң кидиштин инспектору Хаажыпканын Кызыл-Тайга сумузунда партиянын Болгаш суму Советинин ажылынга дузалашкын дээш ВКП(б) райкому биле районнун күүсөкчи комитетин харысалгалыг сурганкыга томуйлаан турган.

Харысалгалыг сурганкы ажылын күүсөдирин-биле район төвүндө томуйлаткан сумузунче хапкан. Оон хүлээлгези шынап-ла дыка улуг: тараа ажаап алышыкынын дүрген доозар, күрүнеге тараа дужаарынын планын күүседир, чондан көдээ ажил-агый үндүрүүн хавырар, ылангыя Тыванын ажилчы чоннарынын эш Сталинга чоруктач чагаазында алган хүлээлгелерин күүсөдир болгаш оон-даа өске.

Күрүнеин планыг ажылдарын чогуур хуусаазында күүсөдирин арат чон билер. Ындыг болза-даа, ол ажилдарын кыска хуусаада бедик шынарлыг күүсөдиринге организастыг ажилдар, большевикчи агитация тергин чугула болгаш ону чорудары партия, советтин активинин хүлээлгези, ол районнун төлээлеринин кол сорулгазы база ол.

Сурганкы инспектор район төвүндө үнге-ле 4—5 хонга, суму төвүнге барбаан. Сумунун харысалгалыг ажилдакчыларына кымыга-даа ужурашпаан болгаш безин көзүлбээ Ынчаарга район төвүндө ол сумунун төвү чүглө 12 километр черде-ырак эвесте.

Харысалгалыг сурганкы айткангандан бээр 5 хонуп турда чорумак кижилерин чугаазындан дынаарга, ол сумунун ырак кызыгаары — Устүү-Ишкинин бажында 4 хире колхозчуларын эдерип алган, беш бүдүн ажил хүнүндө арагалап келген сурагалыг болган.

Ол-ла «ажылын» каш хонук иштинде үргүлчүлээш, суму төвүнге-даа келбейн, аалыче хал чана берген. Хаажыпкан болза, партиянын даалгазын күүсөдиринин улуу, харын эргинин артыгышкыны болур арагалаар чорукче хандып, ажил кижилерин арагаже эвилдеп турар-дыр. Мындаыг сурганкынын ажыгы черле чок!

ВКП(б) райкому моон сонгаар мындаыг тывылбас болгаш арагалаар сурганкы чорутпайн, арат чонун ортузунга эзулуг ажыл чорудар сурганкы чорудары чугула.

БИЛГЕН-ООЛ.

Чоннун негедезин хандыраар

Тере-Хөл районнун төвү — Чыргалаанды суурдан 50 ажыг километр хире ырак Элегес деп черде ол районнун чурттакчылары 20 ажыг өреге чурттап турар. Ынчаарга, ол үзүк онзагай черде чурттап турар чонуну район организациялары кино, почта-харылзаа, садыг-хандырылга чүүлдери-биле окта четпес хандырып турар.

Чыргалаанды суурга кино чоруктар үргүлчү үнүп турар хирезинде, 1951 чылдын эгезинден бээр ол Этегесте чурттап турар чонга чангыс-даа кино аппараты көргүспез. Ында чурттакчы чон кинону кончуг көрүскө турарлар. Чамдык кижилерин чугаалашкы олурары: «Район организациялары биске оода-ла чангыс катап кинодан көргүскен болза аар!.. Чыргалаанды суурга таварылга болуп ийи-чангыс чедде бергеш, кино көр дээрге, кижжи хөй болгаш сындыпайн баар, хоржок чүве чораан» дигип олурарлар.

Моон алгаш көөргө, ол чоннун культуруг негедезин районнун партия, совет организациялары болгаш культура-чырыдышкын орган-

нары шуут-ла херекке албайн турары тодаргай-дыр.

Оон ынай, ол чурттакчылар чагыткан солуннарын албайн турары-биле областын болгаш чурттуг ниити амдыралындан база чыгыдып кави турарлар. 1951 чылда чагаан солуннары чазын чангыс удаа келгеш, ол хевээр-ле сураг барган. Чижээ, Сань, Чокшаажык, Чаш-оол, Дыгыт-оол оларнын чагыткан 4 «Шын» солуннары, 4 «Сылдысчыгаш» солуннары шуут келбээн. Бо талазы-биле районнун харылзаа конторазы буруулу.

Оон-биле кады, ол-ла чонга районнун садыг организациялары калбак херегледдин бараанарынын, чем продуктуларын садыглаашкынын база дыка четпес организастап келген. Оон ужурундан ша, дус, от, тапкы чижектиг херегел бараннарыннын садыглаашкынын үзүлгелерин турган таварылгалар хөй. Райпо баштаар чери анаа дерги садымы, актив садымы организаставаан.

Бо дугайында районнун удуртуу организациялары ажилчы чоннарын ол чөптүг негедезин саада чокка хандырылары-биле боттуг кемчелерин алза чогуур.

Х. БЕГЗИ.

Хөй-ниити организациялары ындыг туруп болбас

Мөнгүн-Тайга районнун ажилчы чоннары 1950—1951 чылдарда күрүнеге дужаар эът, дүк планын ыракта ажыр күүсеткен. Ажилчы чоннарын ол күрүнеге дужааган эът, дүгүнүн чамдык кезинин өртээ ам-даа эзелеринде бердимиз.

Районда «Заготживсырьё» конторазы (директору эш Орлов) ажилчы чоннарын дужааган чүүлдеринын документилен будулдурган, өртээн төлөп бербейн турар.

«Заготживсырьё» конторазынын будулдурган документилен дугайын дарый хынааш, Мөнгүн-Тайганын ажилчы чоннарын ийи чылда дужааган эът, дүгүнүн өртээн эгидип бээр дугайында дарый хемчег алза чогуур.

И. ДАМБА.

Улуг талантылыг шүлүкчү

Орустун кайгамчыктыг шүлүкчүу Алексей Васильевич Кольцов 1809 чылда Воронеж хоорайга төрүтүнгеш, 1842 чылдын октябрь айда өлгөн.

Кольцовтун чогаал ажылынын оруу берге болгаш нарын болуп эрткен.

Мал садыгызынын өг-бүлезинге төрүтүнгеш, ол билгич чедип ап шыдаваан ужурунда, боду шыдамы-жайы-биле өөренип, шүлүк чогаалынын культуразын шингээдип алып ужуур анаа таварышкан.

Кольцовтун шүлүк чогаалы хенертен, оон бодунга-даа билдиммэинде дүне чада ховуга төрүтүнүп тывылган. Шүлүкчүнүн баштайгы сорук киришкенин дугайында сөөлүндө Панаева мынча деп дамчыдып бизжээ:

«Мен ачамнын өөр малын кадаарым, ховуга хонган мен, дыка-ла карангы дүн болган, ыржымы дээрге, сизгенин шылырт дээрн безин дывалды бээр, мээң кырымда дээр база карангы, бедик, чивенейин турар чырыкыланчак сылдыстарыг болду. Удувайн-даа дээрже көрүп алгаш чыткан мен. Хенертен бодалымга шүлүктер чогаатынын турар апарган, оон мурнууда менээ үргүлчү-ле харылзаа чок рифмалар туманалыг чорур чүве, а бычан олар тодаргай хевирлиг апарганнар. Бир-ле сирилээш байдал-биле тура халыг келгеш, дүжүм эвес-тир деп чүвөгө шызыгар дээш, бодумнун шүлүктерини дынаалдыр номчуй кааптым. Бо-

думнун шүлүктерини бодум дынааш, мен элдепти миннишкениге таварышкан мен».

Кольцовтун шүлүк чогаалына талантылыг чоруу 1825 чылда, эң баштай шак ыналдыр тывылган. Сөөлүзүрди, Кольцовтун шүлүк чогаалынын хөгжүлдезинге оон эки, семинары Серебрянский чугула ролды ойнаан. Серебрянский дугайында Белинский мынча деп бизжээ: «Ол кайгамчык, аас-кежиктиг арга-мергежилдер-биле, чаагай чүрек-биле чазатынын төрүтүнген кижжи чораан. Серебрянский-биле өнүкү хузуунун беседалары Кольцовка оон бүгү байдалдарына, ылангыя эстетиканы хөгжүлдезинге эзулуг школа болган». Анаа башкы, шүгүмчүлөкчү чогаалчы, а чамдыкта редактор-даа болуп чораан өнүнүн дугайында Кольцов өөрүп четиргенин илеретпешкан сактып чораан.

Кольцовтун литературлуг ажил-чорудулгазынга, оон Станкович-биле чоокшулашканы база чугула ужурдзалыг болган. Ынчаардагы үениң ол кайгамчыктыг кижини, Кольцовтун шүлүктери-биле таварылга болуп танышканы, ол шүлүктерде тергин талант барын көрүп үнөлөйшкан, бодунун шын оруун шилип алып талазы-биле анык шүлүкчүге дузаалаан.

Белинский-биле Кольцов 1831 чылда танышкан. Олар чүректин ханызындан найыралдажы бергенер. Шүлүкчү-биле шүгүмчүлөкчү чогаалчыны ол найыралы Кольцовтун сөөлүг хүннеринге чедир-ле кошпаваан. Кольцовтун литературлуг

ажыл-чорудулгазынга Белинский ажил-ишчи киришкен. Белинский бедик үнелеп, оон дугайында Кольцов мынча деп бизжээ: «Ол кижиниң угааны кандыг кончуг чырык, кандыг кончуг чаагай сеткилдиң, изиг чүректинг кижжи ыйнаан. Мен аяа бугү-ле чүүлдер-биле бараан болуксаар мен — ол мени эзулуг орукче кириген».

Белинский-биле танышканынын чылдында Кольцовтун шүлүктери «Молва», «Телескоп» дээн ышкыш улуг-улуг солуннарга, журналдарга парлатынып турар апарган. Шүлүкчүнүн баштайгы чыныды чогаалы 1835 чылда парлатынып үнгөн. Ол чыныдыга оон эң эки он сес чогаалдары кирген.

Орустун улуг шүлүкчүу Александр Сергеевич Пушкин, Кольцовтун шүлүктерин номчааш, мынча деп чугаалаан: «Ниитиниң чүткүлдүг кичизгейин Кольцов бодунче хаара туткан». Оон соонда, каян Пушкин олорунун бичи мурнууда, Кольцовтун боду-биле танышканы, анык шүлүкчүде улуг талантынын болгаш калбак билигин барын ол тодараткан. 1836 чылда Петербуртка келгеш, Кольцов Одоевский болгаш Жуковский-биле танышкан. Ол танышканынын сөздөрү-биле Кольцов бот өөредилге дээш шыдамы-жайы-биле ажилдап эгелээш, хөй-хөй чечен чогаалдарын номчуп, литературлуг кежээлерге кирип турган. Ынчалза-даа Алексей Васильевичиниң садыг херектеринге сонургалдыг адазы, олгунун литературлуг арга-мергежилдин хөгжүүрүнө моондак ужураштырып турган. Провинциаль-

дыг хуу өнчүзүрөк байдал, мегечи садыглаашкыннар — бо бугу чүүлдүг шүлүкчүнүн чогаал ажилын ал-бадаашкынын-биле узамдыктырып турган. Литературлуг ажилга херегелетнир үе Кольцова эвээш артып каап турган. Найырал, бойдус, ынакшыл болгаш кижжи төрөлгениң салым-чаяанынын дугайын шүлүкчү ийи-биле күзеп чораан. Ынчалза-даа ол бодалдарын чүглө садыг делгиринын артынга тура, чок болза, ээрге, бир шөлдөн өске шөлче мал сүрүп чоруп тура бодаар турган.

Ол болза, аар-берге өлүмнүг салым турган. Бодунун амдыралынын дугайында Кольцовтун мынчаар бизжээни чиктиг эвес: «Мээң бөлүүм кызы, мээң делегейин кирлиг, орта чурттаары менээ мунгаранчыг-дыр ийин». Ынчалза-даа ол «делегейден» Кольцов чоруй барып шыдавас турган — материалдыг байдалдар найысалдаче баарынын аргазын анаа бербээ.

Александр Сергеевич Пушкинниң чогаалдарын Алексей Васильевич бели-биле үнелеп чораан. Оон хөй-хөй чогаалдарын ол шөжжи-биле билер турган. Пушкинниң өлгенинге Кольцов бодунун кайгамчыктыг «Арыг» деп шүлүгүн бизжээ. Пушкин кара реакциянын холундан өлгөн. Ол шүлүкте Кольцов Пушкинни сактып, мынчаар бизжээ: «Сени күштүлөр алып шыдавалдылар, чүглө кара күс амы-тынынга чедип кагды». Мунгаралга туттурган Кольцов Краевскийге мынчаар бизжээ: «Буянын ынак Андрей Александрович! Александр Сергеевич өлү берген-дир, ол бисте ам чок... Орус хүн чаа үнүп, калбак делгем орус черин, дээрлерин сорук кирген чагыныннышкын биле чаа-ла чырыдып олурду, күчүлүг рус, тамчыктыг үнерини ту-

руштуг хөөнү-биле чаа-ла кыйгырып олурду, өтүр көөр эргим ыраажык кайгамчык ырлары чаа-ла чангылаанып олурду... Хүн артырып кагды...»

«Арыг», «Аяк эвесте хат», «Лихач Кулрявичин ырлары» деп шүлүктери Белинский болза, «чүглө Кольцовтун эң эки шилеринге эвес, харын орус шүлүк чогаалынын кайгамчыктыг чогаалдарынын санынга» хамаарыштырган.

Кольцовтун шүлүк чогаалына аян үнүр тодаргайы-биле илеретинген. Алексей Васильевич Кольцов болза, орус тараачынын, угаангыр чүвени билер кижиниң, амдыралын тодаргай көргүзүп, тараачын амдыралды оон бугу өөрүшкүлери-биле, мунгаралдары-биле кады, шыдажыр аргажок күш-ажылды, кулданышкыныч сатырышкан кыстын мунгарангы салымны чиди-биле көргүскен. Орус бойдустун чараш чаагайын Кольцов эки билеп чораан болгаш ону шыны-биле дамчыдып билер турган. Ол улустун ырларынын тургузукчузу чораан болгаш аас-чогаалынын аргаларын калбаа-биле ажылап чораан.

«Кольцовтун талантызы орус ырларда бугү-ле долзуу-биле болгаш күштүгү-биле илеретинген» деп Белинский бизжээ.

«Кольцовтун чогаалдарында кижжи үргүлчү-ле баштайгы планда кийриктип турар, бойдус оон бодун кулдаанын бербейн, харын анаа бараан болуп, ону өөртүп, ону оожургадып турар» деп Салтыков-Шедрин чугаалаан.

Орус литературага ол чаа сөстү чугаалап шыдаан. Тараачын амдыралдын, чер ажылынын шүлүк чогаалы чүглө роман лириказынга эвес, харын амдыралдын хөй янзы хевирлерин шыны-биле көргүзөр чорурка улустук ырларынын чакчалдарын ажилгааны литературага Кольцовтун кириген чаа чүүлү ындыг.

Кольцовтун чогаалы ханызы-биле национал хевирлиг болуп турар, чүге дээрге, Белинский-биле алмыргал, ол эзулуг-ла орус кижжи чораан. Ынчангаш ол орус сеткилдин янзы-бүтү хевирлерин — угаангынын, хосталгага ынак чоруктуун, күштүгүн, хөй-хөй киришкенин кончуг бедик-челиг көргүскөн.

Кольцовтун шүлүк чогаалын демократ-революционер Чернышевский бедик үнелээш. Шүлүк чогаалдын күжүнүн талазы-биле Кольцовтун ол Лермонтов-биле, үениң байдалын ылап көргүзгенин талазы-биле Гоголь-биле денеп көргөн.

Кольцов бодунун үезинин мурнакчы идеялары-биле чурттап чораан. Ол дугайы оон бодалдарындан-на илден. Оон шүлүк чогаалы амдыралды бадыткадып турар көрүнүчүлөкчүлөк чүткүлдөр-биле болдунган.

Кольцовтун чогаалдары номчукчуларга улуг чедикшик-биле ажылашып турган. Оон чогаалдары чүс дөртөн чыгың үндүрүлгелерге парлатынып үнгөн. Оларнын хөй кезин композиторлар музыкага таарыштырган болгаш Кольцовтун өсөтери-биле тургустунган ырларын бистин улус ам-даа ырлап чорур. Кольцовтун ырлары, шүлүктери орус классиктиг литературанын алдын фондунуң кирген.

М. ФАТЕЕВА.

Айыыл чок чоруктун Чөвүлелинде

НЬЮ-ИОРК. Айыыл чок чоруктун Чөвүлелинин хуралыга англи төлөөлөрү Джеббин чугаазынын соонда Индиянын төлөөлөрү Рау чүбө чугаалаан.

Индиянын болгаш Югославиянын өмүзүнөн Рау резолюциянын эде көрдүнгөн англи төлөөлөргө кады кылдырган эдилер кирген. Ол эдилер керек кырында Ирандын нефть үлөтүрүн национализиастар дугайында айтыргыны «бүгү-делегей» айтыры кылдыр көрүп турар англи резолюцияны солуайын турар а ыччаарга национализация дээрге Иранын иштики херээ болур.

Югослав төлөөлөрү соонда чүбө чугаалаан, Мосаддык болза, англи резолюциянын этинген кезээне удуруларын айткан. Кандыг-даа эдилерден хамаарылга чокка резолюциянын төлөөлөрү бурзууга Иран удуруларын болгаш Айыыл чок чоруктун Чөвүлели ол айтыргыны чугаалайып көр эргези чок деп Мосаддык меделгэн.

Совет Эвилелинин төлөөлөрү Царапкин бодунун чугаазына совет төлөөлөр болза, Айыыл чок чоруктун Чөвүлелинин хүн айтыргыны Иранга удуур англи хомудалды кириретинге удуруларын турар деп меделгэн.

Мурнунда кылган меделелетинге совет төлөөлөр болза, англи хомудалды Айыыл чок чоруктун Чөвүлелинде көрү дээр Ирандын шитки херээне киржилге болур болгаш Иран улустун тускай эргелерин үрээни ол болур деп меделгэн. Бичалза-даа Айыыл чок чоруктун Чөвүлелинин кежигүчөрунүн хөй кезин ол айтыргыны чугаалайып көрүчө кирер деп бадылааннар болгаш Айыыл чок чоруктун Чөвүлелин хөдөлүшкүнчө кир тирта бээр дээр Англия баштай резолюция төлөвилеш болгаш оо соонда эде көрдүнгөн төлөөлөр кирген, а Айыыл чок чоруктун Чөвүлелин ажил-чорудулгалары болза, Катыйкан Нациялар Организациясынын Уставынын ийн дугаар чүүнүндү чеди дугаар параграфында кирген принциптерин үрөп, Иранын иштики херектеринге киржилге болур.

Иранын иштики херектеринге индыг киржилген кирип болбас дээрзин Царапкин меделгэн. Бичангаш совет төлөөлөр англи резолюцияны баштайгы болгаш эде көрдүнгөн-даа төлөвилелдеринге удуруларын турар. Оо ынай индий болгаш югослав төлөөлөрүн киригени эдилер байдалды өскертпейн турар. Биндыг шитки көжөгелер, резолюциялар болгаш эдилер тура-даа, оларын шуптузу Иранын иштики айтыргыны бүгү-делегей ужуур-уткалыг айтыргы кылдыр көргүзөрин ораданып турар. Ол дээрге, Катыйкан Нациялар Организациясынын Уставынын каржызы-биле үрээни болур. Бичангаш совет төлөөлөр резолюцияларга болгаш эдилерге шиттирли-биле удуруларын турар.

Англинын төлөөлөрү Джебб катип чүбө чугаалаан маргылдаа кийрип турар чурт болганда Англия бодунун резолюциянын бадылаарындан ойталап турар деп меделгэн.

Резолюциянын англи төлөвилелинге кирген эдилерге хамаарыштыр түнелинге Джебб болза, чамдык эдилер күлөп алдына: апаар чадава, чүбө дээрге, Чөвүлелин дараа зында болур хуралында эдилер дугайында шут дорт меделгел кылдыр деп турар мен деп ол меделгэн.

НЬЮ-ИОРК. Октябрь 17-де хүндүскү хуралга Иранын премьер-министри Мосаддык англи-иран компаниязы турганнарын Иранын шитки амьдыралынга киржип турар дугайын херезилеп турар документини чөвүлөгө көрү-биле кирген.

Айыыл чок чоруктун Чөвүлелинде Иран чазакка, Иранын улзунга бодунун хуузунда херээт тускай боду шиттирлээр эргени бээрин Мосаддык дилгэн. Айыыл чок чоруктун Иранын иштики херээне киржип турар чоруу нефть дугайында а-тыргыны тарыштыр шиттирлээр көрүнгө улам на берге байдалдыг болур турар-дыр — деп, ол чугаалаан.

Түнелинде Мосаддыкты меделгени болгаш, ол Иранга кидер чанар ужурул болгаш Айыыл чок чоруктун Чөвүлели Иранын нефть үлөтүрүн национализиастар дугайында айтыргыны чугаалайырын үргүлөтөсөс.

боор деп бодуун күлөп илереткен. Оо сөөлүндө Голландиянын төлөөлөрү чүбө чугаалаан. Ол, англи резолюциянын төлөвилелин деткээ.

Оо сөөлүндө Голландиянын төлөвилелин орунга, эквадор төлөвилел дээр дүргө бадылаар мен деп гоминданчы меделгэн.

Англи резолюцияны деткип турар Бразилиянын төлөөлөрү чугаазынын сөөлүндө, Чөвүлел Иран айтыргы деп адыр айтыргыны чугаалайырын октябрь 19-ка кидер сонгаарладыр деп шиттирли хүлээп алган.

НЬЮ-ИОРК. Октябрь 19-та эртен Айыыл чок чоруктун хуралы болган. Иран төлөөлөр хуралга олуруппаан. Иранын Министрлер Чөвүлелинин даргазынын чананда статс-секретарь Фатем болза, Чөвүлелин хуралыга Иран төлөөлөрүн олуржуу албан эес, чүбө дээрге «ында бистин ажилымыз дөзүлгөн» деп парлагга төлөөлөрү меделгэн.

Француз төлөөлөрү Лакост болза, бүгү-делегей суду шиткал оонаан ам-даа шиттирлөөсүн Айыыл чок чоруктун Чөвүлелин чамдык кежигүчөрү бир-тээ кайгал турар чүбө тээлээ бүгү делегей суду шиткел оонаалгазына хамаарыштыр шиттир хүлээп алгычеге резолюциянын англи төлөвилелин талзы-биле санал-ооналдарын амданында сонгаарладыр каары Айыыл чок чоруктун Чөвүлелинге чөптүг болур деп меделгэн.

Англи төлөөлөрү Джебб болза, резолюциянын англи төлөвилелин хүлээп алгырын негеге тура хөй кезик болур 7 саныг бадылаашкынар ам эвээжкел, чүбө тээлээ югослав төлөөлөрү ол резолюцияны дээр шагында бадылаар хөй чок болу бергенни айткан. Джебб болза француз саналды деткэн.

АКШ-тын төлөөлөрү Сетан болза ол саналды деткэн.

Оо соонда Совет Эвилелинн төлөөлөрү Царапкин чүбө чугаалаан. Ук айтыргыны Айыыл чок чоруктун Чөвүлелин чугаалайып көрү Иранын иштики херектеринге киржилге болур болгаш, тускай догунаан эргени каржызы-биле урур турар дээрин барымдалааш чугаалайып көрүп турар айтыргыны хүн-айтыргыны киригеринге совет төлөөлөр удуруларын ол база катип сагындуга.

Айыыл чок чоруктун Чөвүлелинге ол айтыргыны чугаалайып көрү канчап-даа лын эвес деп санап турар чүбө болганда хүн айтыргыны ук айтыргыны киригерини мурунда ла совет төлөөлөр боттарынын удуруларынын меделгэннер деп Царапкин айткан.

Ол-ла барымдалаарын өзугаар совет төлөөлөр Франциянын саналына чөпшээрелеп шыдаастар, чүбө дээрге, Айыыл чок чоруктун Чөвүлели бо айтыргыны дөмөй-ле чугаалайып көрүп шыдава дээрзин база дагы айтыры чугула деп Царапкин түнелинге чугаалаан.

Француз саналды хүлээп алгыры дээр гоминданчы болган. Эквадорчун, Голландиянын биз Индиянын төлөөлөрү чүбө чугаалаашар.

Ол саналды 8 бадылаашкын хүлээп алган. Совет төлө зила удуур бадылаан, югослав болгаш индий төлөөлөрү бадылаашкында да дагалзашар.

НЬЮ-ИОРК. Октябрь 19-та Айыыл чок чоруктун Чөвүлелин хуралы болган, апаар Кашмир айтыргынын талзы-биле Катыйкан Нациялар Организациясынын төлөөлөрү Грэхмнин дындады номчутунган.

Кашмир дугайында айтыргынын талзы-биле Инди болгаш Пакистаннын аразында маргылдаа бодунун «оптеширикчи ажил-чорудулгалынын» түнелинги үндүрүшүшүн Грэхмнин меделгени болза, Иран-биле Пакистаннын аразында чөрүлдээр барынын ужурунда Кашмир айтыргы болгаш Джаммуну «Соо-чөпсө дүжүртүнгөн чер кызыр дугайында Айыыл чок чоруктун Чөвүлелин резолюциянын анаа тысып берген хуусаада амьдыралга ол ботандыры шыдаван.

Грэхмнин чугаазынын соонда Айыыл чок чоруктун Чөвүлелин хуралы хадгында. Кашмир айтыргынын талзы-биле дараазында хурал Парижге болур дэн.

Кореяда болушкуннар

Улустун армиязынын Кол командьдалынын дындады

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-демократтыг Республикасынын Улустун армиязынын Кол командьдалынын октябрь 20-де меделээл болза: Бүгү фронтуларга Кореянын Улустун армиязынын катыжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектерини сырый деткимчези-биле дайзынын кадыг-дошкун атакаларын ойтур шаварын үргүчүлөп, оларын диринг күжүнгө болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Төп фронтта Улустун армиязынын кезектери дайзынын 100 ажыг танкаларга, ужур чүлөг болгаш артиллерияга деткиткен чеди атакаларын ойтур шапкан.

Чөөн фронтта Янгунун сонгу талзынга дайзын калчаалыг атакаларын үргүчүлөп, Улустун армиязынын кезектери дайзынын бүгү атакаларын чедишкенин ойтур шапкан.

Октябрьн 19-та Улустун армиязынын кезектери Цхо-до ортулукка дайзынын ийн кораблин сугже дүлгөн.

Октябрьн 20-де Улустун армиязынын зениттиг кезектери болгаш дайзынын самолёттары кедеп адыр адыгы-ачыларнын отрядтары Сунань, Саривонь, Вонсан болгаш Пхеньянын кыдынын тайбин чурттакчыларын араатанзы-биле бомбалаарына болгаш пүлөмөт-биле бомбалаарына киржип турган дайзынын 3 самолёттарын андара аткан.

(СЭТА)

Кореяда тайбычдылга чугаалажышкынарынын дугайында

ПЕКИН. Синьхуа агенттигелинн корреспондентизиниң Кэсондан меделеп турары болза:

Октябрь 17-де ийн талзын харылаа офицерлери ийн талзын төлөөлөрүн хуралга катип эгелээринге чымаарышкан айтыргыларын чугаалайы-биле база катип ужурашканыр. Хурал эргенин 10 шакта эгелээш, 11 шак 40 минутта үзүктелген, оо сөөлүндө 15 шакта катип эгелээр болгаш 16 шак 49 минутта төнгөн.

Бистин харылаа офицервис полковник Чан Чун Сан тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарынын эгелээр-биле төлөөлөрүн хуралынын катип эгелээрин толгарай хүнүн, шагын доп-дораан чугаалажырын саналдаан. Тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарынын черинин хамаарышпас зоназынын толгарай районнарынн доктаатын үргүстүнүрүнн талзы-биле чүү болур дээрге, кайы-даа талзын харылаа офицерлери, чугаалажышкынарынын катип эгелээринн сөөлүндө баштайгы хуралга төлөөлөрүн чугаалайып көрү-биле болгаш шиттирли үндүрери-биле бодунун амилын кирип болур.

Полковник Чан Чун Саннн меделгени болза, удуур талзын — Кэсон-биле Муньсаннын аразында оруктун ийн талзынын хамаарышпас унуунга хамаарып турар айтыргыны кандыг-даа дугуржулга чокка Кэсон болгаш Муньсаннын хамаарышпас зоназын 3 мун радиуска чедир кызыр чорук — хуралын болур черинин болгаш төлөөлөрүнн турар бажынаарын мырнай чоогунга, а ол ышкаш хуралды Соуур черинче төлөөлөрүн чоруу оруунун чоогунга чөнгээлиг чоруктун болуп бодурунун аргазын берип турар болгаш чугаалажышкынарынн доктунган.

ПЕКИН. Синьхуа агенттигелинн корреспондентизиниң Кэсондан меделээл болза: Ийн талзын харылаа офицерлери октябрь 18-те эргенин 10 шакта ужурашкан болгаш ийн талзын төлөөлөрүнн конференциянын катип эгелээринге чымаарышкан айтыргыны чугаалажырын уламчылааннар.

Удуур талзын хамаарышпас зоназын девискээринн хемчээлиг Кэсон болгаш Муньсанн долгандыр 3 мун ярд радиуска районнарга чедир кызырарын, Кэсон, Памьшжонь болгаш Муньсань аразында туруп турар оруктун ийн талзынга хамаарышкан кандыг-бир хемчегин хүлээп алгыргынын дугайында саналын бистин харылаа офицерлери вис хүлээп албаан.

Түнелинде удуур талзын харылаа офицерлери Кэсонду болгаш

(СЭТА)

Югославияда тараачынар шимчээшкени

РИМ. Анса агенттигелинн меделгенин бидинип турары болза, Югославиянын Хорватияда тараачын шимчээшкени үнүп эгелээш, олар титочу эрге-чагырга да жүт дужаарындан ойталап турар. Титочу эрге-чагырга шимчээшкениден кер-

(СЭТА)

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-демократтыг Республикасынын Улустун армиязынын Кол командьдалынын октябрь 21-де меделээл болза:

Бүгү фронтуларга Кореянын Улустун армиязынын катыжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектерини сырый деткимчези-биле америк-англи эжелекчилеринн болгаш лисыманчы шериглеринн атакаларын чедишкенин ойтур шаап, оларын диринг күжүнгө болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Барыын болгаш төп фронтуларга Улустун армиязынын катыжышкынары дайзынга удуур кадыг-дошкун тулчушкуннарын эрги туруштарга чоруткан.

Чөөн фронтта Улустун армиязынын катыжышкынары Янгунун сонгу талзында районга камгалап тулчушкуннарынга дайзынын атакаларын долзуу-биле ойтур шаап, дайзынын он ажыг танкаларын чок кылган.

Октябрьн 21-де Улустун армиязынын зениттиг кезектери болгаш дайзынын самолёттары кедеп адыр адыгы-ачыларнын отрядтары Сунань, Саривонь, Вонсан болгаш Пхеньянын кыдынын тайбин чурттакчыларын араатанзы-биле бомбалаарына болгаш пүлөмөт-биле бомбалаарына киржип турган дайзынын 4 самолёттарын андара аткан.

(СЭТА)

таамал болурун хандыраарын болдурбас болуп турар.

Полковник Чан Чун Саннн оондаа ынай тайбылбырааны болза, хамаарышпас зона бодунда тургустун аргын долзуу-биле хандыраарыч — чугаалажышкынарынн доктаамал болурун хандыраары-биле, ийн талзын шериглери оон дашкаар чоруп турары-биле ол зонаны костуу-биле ылгавырлап Шилер аргалыг болур ужурул. Биндыг болганда апаар хамаарышпас зонаны хемчээли чедир улуг хөвээр турар ужурул, а ону негеп турар шегелелерин харылап шыдавазынга чедир кызырып бичелетпес ужурул. Удуур талзын харылаа офицерлеринн оларын шериг самолёттары хамаарышпас зонада салдынын турар кыдыраарышкында хостуг болур болгаш хамаарышпас зонанын кыры-биле кандыг-даа шалтыкталга чогу-биле ужур эртер ужурул деп көдүрүп үндүргөн барымдаа чок чүүдүн полковник Чан Чун Сан хүлээп албаан. Хүлээлгени ажыгларынын шак ындыг янылгы ораданышкыны болза, хамаарышпас зона дугайында дугуржулганы моон сонгаар-даа үрээринин кол чылдагааны болурун Чан Чун Сан айткан.

Полковник Чан Чун Саннн түнелинде, удуур талзын бодунун кандыг-даа барымдаа чок болуп турар саналындан ойталаарын болгаш харылаа офицерлеринн хуралына ийн талзын төлөөлөрүнн хуралы катип эгелээринн толгарай хүнүн, шагын чугаалажырыч дораан эгелеп кирер аргалыг болуру-биле бистин саналынысты шыгызы-биле чугаалайып көрөш, хүлээп алгырын ындыг яны-биле тайбычдылга дугайында чугаалажышкынарынн катип эгелээрин дүргедерин удуур таладан негэн.

(СЭТА)

Муньсанн долгандыр үш мун радиуста турар районнарге халдавазынын болгаш Памьшжонь, Муньсань аразында орукче халдавазынн магыдылаан ийн талзын бээринн дугайында саналды көдүрүп үндүргөннер. Бичалза-даа олар оруктун ийн талзында турар районнарын талзы-биле кандыг-даа хемчег алабазын негээрнер болгаш удуур талзын самолёттарынын хамаарышпас зонанын кыры-биле ужур эртеринн дугайында кандыг-даа барымдаа чок негелден тургузарын уламчылааннар.

Бистин харылаа офицерлери вис удуур талага бистин саналынысты өөренип көрүн саналдаан сөөлүндө 11 шак 43 минутта хурал төнгөн. Дараазынын хуралы октябрь 19-та болур деп доктаатынган.

(СЭТА)

Египетте байдалдар

Англи-египет керээни күш чок болдурганынын соонда египет эрге-чагыраларнын чоруткан хемчеглери

КАИР. Порт-Саидтен «Аль-Ахрам» солунун корреспондентизиниң дындаатканы болза, тус черин демир-орук станциязынын администрациязы англи танкерлерден Порт-Саидке кээп дүшкөш Файид биле Касфаритче баар дээр 83 англи офицерлер болгаш солдаттар поездиге олуруптар дээрге чөпшээрелейн барган. Египет парламент 1936 чылдагы керээни күш чок болдурган болгаш англичаннарга бараалгавас деп шиттирлээр дээрзин администрация англи офицерлерге меделгэн.

Суэцтен ол-ла солунун корреспондентизиниң дындаатканы болза, Суэц шенекче «Стар оф суэц» дээр чүктүг судно чөйшөп келген. Оо портунда 3.300 тонна шериг материалдары бар болган. Лойман, портовой болгаш медеэ албаннарынн ажилчынары суднога ажилдаарындан ойталааннар болгаш ук судно сугга хөвээр турган.

Аль-Ахрам» солунун бижип турары болза, англи лагерьерде ажилдап турар египет ажилчынары-биле албан хаакычтар ажилын соксадып турарлар болгаш бажын-

(СЭТА)

Египет чазактын шиттирлинн дугайында Рейтер агентилели

ЛОНДОН. Рейтер агенттигелинн бадыктап турарын өзугаар алгыра, Египеттин иштики херектер минис-

терствоу октябрь 17-де бүгү чуртка оона байдалды тургускан дугайы чарлаан.

(СЭТА)

Египет чазактын Англияга удуур нотазы

ЛОНДОН. Рейтер агенттигелинн Каирден дамчыдып турарын өзугаар алгыра, элээн каш муң студентилер болгаш пөс-таавы фабрикаларынын ажилчынары, чазактан хоруп тур-

да-ла октябрь 18-те Александрияда англи чингине консулдуң бажынын баарына чыскаал кылганнар.

(СЭТА)

Англи-египет керээни күш чок болдурганынын соонда

КАИР. Октябрь 17-де дуне радионы египет парламентинн тускай меделелин дамчыткан. Ында чугаалап турар болза, англи шериглер египет хоорайлар Порт-Саидти, Исмаилияны болгаш Эль-Минажын күш-биле эжелеп алгаш, Суэц катыжышкынарынын херекселери болур көвүрүлгери база Суэц хоорай-биле Синай чартык ортулуктун аразында паромну база эжелеп алганнар. 7 египтянар өлүрткен болгаш дыка хөй кижги балыгланган.

ПРАГА. Лондоннун Телепресс агенттигелинн дындаатканы болза, Суэц канал зоназында ажилдап тура египет ажилчынарынн төлөөлөрү октябрь 17-де Каирге меделгел кылганнар, чүд дээрге, бүгү 40 муң ажилчынар англиччаннарга кылып берип турар ажилдарын соксадыр деп шиттирлээрнер.

Каир ортулуктан Суэц каналдын зоназынч англи парашютчулар катыжышкынарынын келири үргүлчүлөп турар. Исмаилияны Суэц канал зоназы, англиччан шуптузун эжелеп алганнар, он ийай слар чүк күжү-биле ажилдаар тудушкуннары база каайлы бажынын эжелеп алганнар. Боо-чөпсөн дужаарында ойталаан бир египет полициянын англиччаннар балыглапканнар.

(СЭТА)

Египетте антимпериалисттик чыскаалдар

ЛОНДОН. Рейтер агенттигелинн Каирден алган дындадында билдинип турарын өзугаар алгыра, октябрь 19-та Египеттин даштыкы херектер министрствоу англи элчине нота тудускан, ук нотага Суэц канал зоназынга Англиянын күш-биле чорудуп турар үүлгедилеринге египет чазактын удуруларын турарын илереткен.

КАИР. «Аль-Мысри» болгаш «Аль-Ахрам» солуннарын медеэзи-биле алгыра болза, империалистерге удуур демонстрациялар Александрияда, Мансурда, Бени-Суэйтте болгаш

(СЭТА)

Египетте англи шериглеринн үүлгедии

КАИР. «Аль-Ахрам» солунунн дындаатып турарын өзугаар алгыра, октябрь 18-те англиччаннар далай талзы-биле чаа-чаа черлери болгаш Суэцте, Форт-Агрудба кургаг черин быжыгланымшыкынарын база Абадия дээр далай мугулдурун эжелеп алганнар. а Абадияны миналап каан болганнар. Англи шериглер Каир биле Суэц аразында орук-биле чоруп турар шимчээшкени соксадыпканнар деп дындадып турар.

Суэц канал зоназынч болгаш Суданче англи шериглеринн чаа келишкенинн дугайын солуннар база дындадып турарлар.

Хартумдан «Аль Мысри» солунун тускай корреспондентизиниң

дындаатканы болза, октябрь 18-те Судан портке 400 англи солдаттарын корабльге чедир берген болган, олар доп-дораан-на Хартумче көжө бергеннер.

«Аль-Мысри» солунун бижип турары болза, октябрь 18-те Порт-Саидке «эмпаир фьюэри» дээр англи корабльдин портунга 1500 солдаттар чораш, олар Суэц канал зоназында англи лагерьерге углай чорупканнар.

«Аль-Ахрам» солунун оон ынай дындадып турары болза, октябрь 19-те хүнээр англи парашютчулар чүктүн самолёттарын Файидче келири үзүктел чок болуп турган дээр.

(СЭТА)

Англи египет керээни күш чок болдурганынын соонда англи империализминн египетке кыжанылары

ЛОНДОН. Каир ортулуктан Суэц каналдын зоназынч он алды дугаар тускай англи парашот бригадазынын келгенинн дугайында англи

командьдалын тускай дындадын рейтер агентилели Каирден дамчыткан.

(СЭТА)

Харысалгалыг редакторунн оралакчызы Д. О. БЕГЗИ.